תלמוד בבלי · אחרונים · מהר״ם · סדר נשים

מהר"ם על קידושין

רבי מאיר מלובלין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מהר"ם על קידושין

רבי מאיר מלובלין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מהרם-על-קידושין/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 4
דף ב: 4
דף ג: 4
דף ד: 5
דף יא. 5
דף יד. 6
דף יד: 6
דף טו: 7
דף טז: 8
דף יח. 8
דף יח: 8
דף יט. 8
דף כ. 9
דף כא: 9
דף כג: 9
דף כד. 10
דף כו. 10
דף מא. 10
דף מא: 11
דף מב. 11
דף מג: 11
דף מו. 12
דף מו: 12
דף מז: 13
דף מח. 13
דף מח: 14
דף נ. 14
דף נ: 15
דף נא. 15
דף נב. 15
דף נד. 16
דף נה. 16
דף נו. 17
דף נז. 17
דף נז: 18
דף נט: 18
דף סב. 18
דף סג. 19
דף סג: 19
דף סה. 19
דף סה: 19

דף ב.

בתוס' ד"ה האשה כו' דהא גבי יבמה קתני היבמה. פירוש מאי דוחקן לפרש דלשון האשה ר"ל המבוררת בקרא ונצטרך לחלק בעבד עברי שאין נופל בהן לשון ה' אע"פ שהן מבוררות בפסוק ולמה לא פירשנו דגבי לשון איש ואשה דרך התנא לשנות לשון ה' כמו שפירשו התוס' בדבור ראשון בריש כתובות ונראה שהטעם הוא דר"ל האשה המפורסמת שכל איש הוא צריך לאשה וע"ז אמר שא"א לפרש כן דהא גבי יבמה קתני היבמה א"כ ש"מ דהכל תלוי במבוררת בקרא ודו"ק:

ד"ה משום דקבעי וכו' עד א"נ בשטר נמי אשכחן לשון קנין וכו'. פירוש המקשה היה יורע שפיר דבשטר שייך לשון קנין ואפ"ה הקשה מאי שנא ונ"ל משום דהוה קשה ליה ותנא תרתי אטו חדא דהיינו שטר ומתרץ דגם כסף שייך ביה לשון קנין וא"כ הוי חדתי:

דף ב:

ד"ה אי נמי וכו' וקשה א"כ ה"ל לאתויי השדה אשר קנה אברהם וכו'. פי' ה"ל לאתויי האי קרא השדה אשר קנה וגו' לחוד דהוא פסוק של תורה ולמה לו לאתויי בתר הכי קרא הנביאים מאחר שהכל תלוי בלשון שדה דס"ל:

ד"ה דאסר לה וכו' והרי את מקודשת לי וכו'. ר"ל וא"כ איך אמרינן הרי את מקודשת לי דמשמע שתהא לי כהקדש וא"כ אסר לה אנפשיה. ד"ה אתרוג שוה לאילן וכו' הקשה רבינו נסים וכו' ותירץ וכו'. עיין פרק מקום שנהגו (פסחים דף נ"א) בתוס' ובמס' שבועות בפירש"י דף מ"ד ותמצא ששם מביא תירוץ של ר"ן בלשון אחר ולשון התוס' שבכאן מגומגמת וכבר על הלשון שנראה כסותרין שמתחלה אמר שבירק אחר ניכר בין חדש לישן ובכרוב חיישינן לשמא יקח וכו' ובסוף גבי ספיחים היוצא למוצאי שביעית משמע איפכא וצ"ע וקצת ישבתיו אבל יאריך לעלות בכתב:

דף ג:

בתוס' ד"ה ואימא לדידה וכו' נ"ל דפי' התוס' כך הוא וא"ת הא ע"כ לא צריך וכו'. ר"ל ל"ל לגמ' לרחוק ולומר כדמסיק בסמוך אלא מסתברא יציאה דכוותה קא ממעט כדי להכריח ממשמעות דקרא דלאו דידה הן הא ע"כ מיתורא ילפינן ליה דהא לא איצטריך וכו' דאי לא מיתורא אלא ממשמעות דקרא א"כ לכתוב אין כסף לחוד דהוה שמעינן תרוייהו דמיקדשה בכסף והוא של אב אלא ודאי לא ממשמעות יליף לה אלא מיתורא ולכך צריך תרי קראי ומתרץ וי"ל דר"ל דלעולם מיתורא לא נאמר שהן של אב אם אין

משמעות דקרא וכו' מאי אמרת א"כ לכתוב אין כסף להור והרה שמעינן תרוייהו זה ליתא דלקמן במסקנא אמרינן דתרויהו צריכי ולא היה יכול לכתוב אין כסף לחוד משום היכא דיהבה איהי וקדשתו הוו קידושין כדלקמן בסמוך דף (ד' ע"ב) ויש לפרש דברי התוס' בע"א אבל זה נראה בעיני העיקר אצלי דכוונת התוס' הוא זה ור"ל דס"ל לגמרא דאין סברא למילף מיתורא שיהא של אב אי לאו שום משמעות בקרא והא דקאמר לקמן ואצטריך למכתב וכו' דאי כתב רחמנא כי יקח ה"א כספא דידה הוי כתב רחמנא אין כסף וכו' משמע דיליף לה מיתורא היינו לפי מסקנא דשמעתא דקאמר מסתברא יציאה דכוותה קא ממעט וא"כ הוי נמי משמעות בקרא דהוי של אב והיינו כוונת התוס' במה שאמרו דלקמן במסקנא אמרינן דהני תרי קראי צריכי וכן הוא בהדיא בתוס' בכתובות דף מ"ו ועיין במה שכתבתי שם ודברי ח"ש לא נהירא לי:

דף ד:

בתוס' ד"ה אמה העבריה וכו' עד ומשני אי לא כתב אלא ובעל וכו' לא אתי בק"ו וכו' יש לתמוה דהא כי ממעטין אמה העבריה מובעלה ע"כ ממשמעות דמשמע ובעל לה ולא לאמה כדלקמן (דף ט' ע"ב) בגמרא וא"כ ממילא משמע דאשה גופה נקנית בביאה ואי ר"ל דלא הוה מוקמינן למעוטי אמה אלא הוה מוקמינן לה לאשה גופה משום דלא אתי בק"ו דהא לפי מאי דאמרת השתא דלא ממעט אמה העבריה לאשה גופה לא צריך קרא דהא השתא ל"ל אמה תוכיח וי"ל דר"ל דע"כ היינו צריכין לאוקמי ובעל לגופה דאי מוקמת ליה למעוטי אמה לא אתי אשה גופה בק"ו משום דאיכא למימר אמה תוכיח וא"כ מכח מה את מוקים לה למעוטי אמה מכח שאשה גופה אתי מק"ו וכי מוקמת לה למעוטי אמה מיפרך ליה הק"ו וא"כ סתרי אהדדי ולכך היינו מוכרחים לומר דאתי לאשה ואע"ג דאתי בק"ו מלתא דאתא בק"ו טרח וכתב ליה קרא דבע"א א"א לאוקמי וכן מצאתי קצת בתשובות הנקראים דברי ריבות:

דף יא.

תד"ה הנהו קלא איתי להו וכו' עד וקצת משמע כן התם דפריך ולימא המע"ה ט"ס הוא כי לא נמצא כן שם בפרק המוכר פירות ודיבור זה כתוב ג"כ במסכת כתובות פ' אעפ"י דף נ"ח וכתב עליו בספר חכמת שלמה שהוא ט"ס והניח שם גירסא אחרת מדעתו ע"ש:

דף יד.

בגמרא וכל היכא דאיכא עיכובא לא דרשינן ק"ו וכו'. פי' דרשינן ק"ו ומוקמינן האי עיכובא אשאר ענינא דכתיב בפרשה ולכך אי לאו ועשהו חטאת הוי דרשינן ק"ו והיינו מוקמינן עיכוב דחוקה אשאר עבודות הכתובים בפרשה ולא על הגרלה אבל השתא דכתיב ועשהו חטאת ע"כ ועשהו חטאת אתא לעיכוב הגרלה דאשאר ענינים לא שייך לאוקמי ולכך פריך נמי ה"נ נדרוש ק"ו ולוקמי עיכובא דהכא בע"א כגון שאם הוא חולץ יהא הרקיקה מעכבת וכיוצא בזה אבל אין ה"נ דאם פוטר אותה בגט ה"נ דפטורה וק"ל. בתוס' ד"ה ותהא יבמה וכו' הא פרכינן לעיל מה לשטר. לעיל הוא בדף ה' ע"ב בדין חופה דקאמר מה להצד השוה שבהן שכן הנאתן מרובה שטר יוכיח מה לשטר שכן מוציא בבת ישראל וכו'. ד"ה הא לאו הכי וכו' וי"ל דפריך הכא משום דכתיב אשר עלה תרי זימני וכו'. ותימה ואיך היה יכול לדרוש ק"ו כיון דכתיב אשר עלה עליו הגורל תרי זימני לעיכובא דהא ליכא לאוקמיה אשאר מילי ומאי אולמא לימודא דועשהו חטאת מעיכובא דאשר עלה אבל בתוספות ביומא דף מ"א ד"ה סתם ספרא מבואר שם היטב וז"ל התוס' שם ויכילנא לשנויי דלאו דוקא נקט התם חוקה דעיכובא אחרינא איתא דתנא ביה קרא תרי זימני דהוי כמו חוקה והכי פריך וכל היכא דכתב עיכובא לא דרשינן ק"ו והא גבי יוה"כ דכתיב גורל וכתיב חוקה דמשמע עיכובא לר' נחמיה ולרבי יהודה איכא עיכובא אחרינא דתנא ביה קרא וטעמא דכתב רחמנא ועשהו הא לאו הכי הוה דרשינן ק"ו אע"ג דהיה ראוי לדרוש אשר עלה אשר עלה לעיכובא אע"ג דלא כתיב בלשון ציווי ונראה כמו סיפור דברים בעלמא מ"מ דכיון דכתיב חוקה היה סברא לומר דמעכבא מכח חוקה ומכח תרי אשר עלה אלא דאתא ק"ו ועקר ליה מהאי סברא ואוקמינן חוקה לשאר מילי ואשר עלה ואשר עלה אמרינן סיפוד דברים בעלמא הוא ה"נ גבי יבמה דכתיב ככה לעיכובא נימא ק"ו דתצא בגט ועיכובא דככה לשאר מילי ע"כ וא"כ השתא מתורץ הכל שפיר ודו"ק:

שם :

דף יד:

בגמ' והפדה מלמד שמגרע פדיונה. כתב הריטב"א פי' רש"י כיון שמגרעת פדיונה ויוצאה מסתמא בכסף קנאה ואינו מחוור דאימא דקניה כשטר ונתן לה כסף בתורת דמים ומדמיה מגרעת ויוצאה לפיכך פי' ר"ת שכשם שקונה עצמה בכסף כך נקנית בכסף עכ"ל ואני אומר שרש"י ז"ל ר"ל שמשמעות הכתוב הוא שמיד שמגרעת פדיונה היא

יוצאה בלי שום דבר אחר וא"כ ש"מ שהכסף היא הקניה שאם קנאה בשטר או בדבר אחר זולת הכסף ע"כ כשיוצאה ממנו תצטרך ג"כ לד"א זולת נתינת הכסף לאדון בדרך משל שקנין מטלטלין הוא במשיכה והכסף נותנין בתורת דמים כשרוצה המוכר לחזור ולזכות המטלטלין מהלוקח אע"פ שהלוקח חוזר ומקבל ממנו הכסף עדיין אינם חוזרים להיות לבעלים הראשונים עד שיחזור המוכר הראשון וימשוך אותו מהלוקח שקנה אותו ממנו וק"ל:

בתוס' ד"ה הואיל וכל קנינו וכו' ועוד דבמס' ע"ז אמרינן דלכ"ע משיכה בעכו"ם קונה. הלשון לאו דוקא דהא ד"ל פליג אר' יוחנן ואומר דאינו קונה וגם במס' ע"ז אינו בזה הלשון דלא קאמר התם דלכ"ע משיכה קונה אלא הכי מסיק מכח ברייתא ש"מ משיכה בעכו"ם קונה ש"מ. ד"ה מוכר עצמו וכו' וא"ת אמאי אצטריך והפדה וכו' וי"ל אין ה"נ אלא אצטריך לגרעון כסף. יש להקשות גרעון כסף נמי נילף אמה העבריה מע"ע הנמכר לישראל וע"ע הנמכר לישראל מהנמכר לעכו"ם וגבי עכו"ם כתיב בהדיא גרעון כסף כדכתיב והיה כסף ממכרו במספר השנים כמו שפירש"י ויש שרוצין לתרץ דגרעון כסף שהוא (לחלק) [להקל] על העבר ליכא למילף מנמכר לעכו"ם אפי' בגזירה שוה דשכיר שכיר כדלקמן בגמ' (דף ט"ו) אצטריך ס"ד וכו' אבל מכרוהו ב"ד דעביד איסורא אימא נקנסיה ולא הוה יליף לה מג"ש אבל זה אינו דלקמן בדף הנ"ל ע"ב כתבו התוס' ד"ה מאי קאמר דלאחר דגלי קרא שיוצא ביובל אע"ג דעביד איסורא הוה ילפינן שכיר שכיר שיגאל באלה ע"ש ול"ג דלהכי אצטריך לכתוב והפדה לגרעון כסף כדי לדמותו ליעוד מה יעוד אע"ג דאי מייעד וכו' כל היכא דלא מצי לייעד לא הוי זביניה זבינא ה"נ כל היכי דלא מצי מגרעא לא הוי זביניה זבינא כדאיתא לעיל (דף י"ב:)

דף טו:

ד"ה ור' יוסי הגלילי וכו'. נ"ל שצ"ל ור"י הגלילי מירי אלא באלה כתיב ופי' שר"י הגלילי מפרש המקרא אם לא יגאל באלה היינו בקרובים אלא באחר ויצא בשנת היובל ולכך פריך מידי אלא באלה כתיב וכו'. ד"ה ור' האי ויצא כו' לא בעי למאי אתא וכו' פי' לא בעי למאי מוקי ליה ובמאי מפרש ליה דודאי איהו מפרש דפי' הפסוק הוא שיצא מן העכו"ם ביובל אלא דקשה ליה יתורא דהא כתיב בקרא אחרינא שהוא יוצא ביובל:

דף טז:

בתוס' ד"ה מה לסימנים וכו' מ"מ כל במה דלא ילפינן ליה פירכא הוא. יש לתמוה א"כ בכל מקום שאנו למדים דבר במה הצד נפרוך מה להצד השוה שבהן ששוין באותו ענין שאנו באין ללמוד ממנו אלא שיש ליישב קצת דכאן בהצד הא' דהיינו שש ויובל מוציאין משיעבוד בעלמא בלא אמה העבדיה שאנו באים ללמוד עתה דהא גבי ע"ע נמי מוציא:

דף יח.

ברש"י ד"ה בגניבתו וכו' קס"ד ונמכר בגניבתו משמע ליה ונמכר פעם א' כו'. פי' ולא הוה ס"ד שנדרוש מתיבת בגניבתו אבל לפי המסקנא ר"ל לפי התירוץ של בגניבתו דהיינו בגניבתו פי' כולה ואינו נמכר בחצי גניבתו והדר בחצי השניה כגון שהוא שוה ת"ק והגניבה אלף:

דף יח:

בתוס' ד"ה ר"א סבר וכו' לכך נראה לר"ת וכו' ר"א סבר יש אם למסורת ומסורת הוי לשון בגד וכו' מדלא כתיב בבוגדו בוי"ו וכו'. יש לתמוה דהא כתבו התוס' בעצמם לעיל מזה ועוד דאין רגילות לכתוב לא י' ולא וי"ו בתוך אותיות הפעולות וכו' וא"כ משמע שאין דקדוק שום דבר מדלא כתיב בבוגדו בוי"ו והכא כתבו דמסורת הוי לשון בגד מדלא כתיב בבוגדו בוי"ו וי"ל דלעיל דפשוטו של מקרא הוי לשון בגד כדכתיב ותתפשהו בבגדו ומכח דיוק המסורת בא לשנות פשוטו של מקרא מדלא כתיב ביו"ד לכך כתבו התוס' דאין לדקדק מזה והכא בגמ' שהמסורת הוא לשון בגד וא"צ לשנות פשוטו של מקרא אא"כ היה כתוב בבוגדו בוי"ו אז היינו צריכין ע"כ לשנות פשוטו של מקרא אבל השתא דלא כתיב בוי"ו הוי לשון בגד דהיינו פירושו דקאמר מדלא כתיב בבוגדו בוי"ו וק"ל:

דף יט.

בתוס' ד"ה במאי מוקי לה וכו' לפר"ת דגריס וכו'. פי' דהא ר"ת פי' לעיל רר"א סבר כיון שפירש טליתו עליה ור"ע סבר כיון שבגד בה היינו שפחות אחר שפחות וע"כ צריך לגרוס כאן מוקי לה כר"ע וכו':

ד"ה אומר אדם וכו' אע"כ המכירה חשובה וכו' א"כ המכירה נמי תחשב וכו'. פי' ואיך נוכל ללמוד ממנה כשלא אמר למקדש אלא אמר לה צאי וכו' אלא ע"כ צ"ל כאן מיירי נמי כגון שאמר למקדש א"כ קשה מאי אתי לאשמועינן פשיטא דמקורשת מדין ערב וק"ל:

בא"ד אלא הכי מוכח דקטנה יש לה יד וכו'. פירוש ומ"מ צ"ל לה צאי וקבלי וכו' דהא היא ברשות אביה והא דגבי יעוד מתקדשת אע"נ דכתבו התוס' בסמוך דהמכירה לא הוי לא כאומר לו (צ"ל) לא כאומר לה [צ"ל] דגזירת הכתוב אבל אי אין לה יד לא שייך גזירת הכתוב בזה וק"ל:

דף כ.

בגמרא אי מהתם ה"א ניתב ליה דמי עיניה וניפוק. פירוש דה"א דהא דכתיב לא תצא כצאת העבדים לא אתי לגרע כחו משל עבד כנעני שהוא ק"ו דהא הוא יוצא בשש ויובל וגירעון כמו שכתבו התוס' אלא אדרבה הכתוב בא להעדיף כחו שלא כצאת העבדים שיוצא בשן ועין בלא תשלומין אבל זה יוצא וגם צריך ליתן לו דמי עינו וק"ל:

דף כא:

בתוס' ד"ה לקובעו חובה והכא לא שייך לאקשויי מאי בכל דהא לא כתיב בההוא ענינא. פי' דבתי ערי חומה ועבד עברי לא כתיב בענינא דהאי קרא ולכך אי הוי כתיב גאולה תתנו לארץ לא הוה מוקמינן לה אהני דלא כתיב בההוא ענינא כלל ולכך אצטריך לכתוב בכל לרבינהו והיינו נמי דקאמר בגמ' לעיל בשלמא למ"ד לרבות בתי ערי חומה היינו דכתיב בכל פי' משום דלא כתיבי בההיא ענינא כדפירשנו אבל למ"ד לרבות בתי ערי חצירות דכתיבא בהאי ענינא מאי בכל ה"ל למכתב גאולה תתנו וגו' ואי משום עבד עברי לחוד הא כתיב בכל ארץ משמע דבא לרבוי מידי דגאולת קרקע כמו שכתבו התוס' לעיל וק"ל:

ד"ה בביאה שניה וכו' דהא איתותב שמואל וכו'. פירוש וא"כ ע"כ צ"ל דשרי אפילו בביאה שניה דאי לרב אסור ביאה שניה אם כן לדידיה נמי יקשה הא בעינן אהבתי את אשתי ואי הוה אסור ביאה לא שייך לומר אהבתי וגו' וק"ל:

דף כג:

בתוס' ד"ה מהו שיעשה שליח וכו' או דלמא לא בתורת שליחות וכו' עד אפילו עומד וצווח. יש לתמוה היכי תיסק אדעתין דאפילו עומד וצווח יהא גט דהא דס"ל דבשטר ע"י אחרים או אפילו שלא מדעתו היינו טעם דס"ל דזכות הוא לעבד כדלעיל בשמעתין והיכא דהוא עומד וצווח איני רוצה הזכות איך שייך לומר שיהא גט ויש ליישב דהשתא לא ס"ל דטעמא דר"א משום דזכות הוא לו אלא מטעם הואיל וקני ליה בע"כ מקנה ליה

בע"כ כדאמרינן לעיל בכסף לרבי מאיר אליבא דרב ה"נ לפי האי או דלמא והכי קא מבעיא מטעם שליחות הוא והואיל וזכות הוא לו או לא מתורת שליחות ואפילו הוי חוב לו ואפילו עומד וצווח הואיל וקני ליה בעל כרחיה:

דף כד.

בתוד"ה אלא בזוזי דידה וכו' עד לכן נ"ל זוזי דידה מיירי כשהקנה לה אחד מנה ע"מ וכו' דהא פרשינן לעיל וכו'. יש לתמוה דהא לרב ששת קני ליה בעל מנת לר"מ ולר"א אפילו לרבנן והיינו לכל הפחות לפירות ואפילו אי מיירי בעל מנת שאין לבעלה רשות בה אלא מה שאת נותנת ונושאת לפיך לא קנתה האשה לרבי מאיר ולר"א אלא לפי' ר"י דפירש דר"י מודה באשה אבל לפי' ר"ת לא יתישב וק"ל וזה דוחק וגם לישנא דכתבו דהא דרשינן לעיל וכו' לא מתישב שפיר דהא לא פירשו מזה לעיל כלום אע"ג דממילא משתמע דכיון דכתבו דהא דבאשה קונה הבעל כשאחרים נותנין לה היינו דוקא לענין שהבעל אוכל פירות וממילא שמעינן דהיכא דאין הבעל קונה אין אוכל אפילו פירות מ"מ לא יתישב שפיר ויותר היה מתישב אם תירצו התוס' דמיירי הכא שהבעל נתן לאשה מתנה דכתבו לעיל דאם הבעל נותן מתנה לאשתו קנתה לגמרי ואין הבעל אוכל פירות ואפשר שהתוס' כוונו לזה אע"פ שאין זה לשונם אך לא ערב לבבי להגיה כ"כ ולשבש הספרים:

דף כו.

תד"ה קרקע כל שהוא וכו' משמע דבכל שהוא חייבת בפאה וכו'. פי' דבלא זה ה"א דג"ט נמי מקרי כל שהוא וא"כ לא הוה קשה מידי מהא דמוקי לה בפ' לא יחפור בחטה אבל השתא דר"ל כל שהוא מקשה:

דף מא.

בגמ' ושלח ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח. ופי' רש"י ושלח ושלחה שתי פעמים נאמר ושלחה בענין ולפירושו יהיה פירוש הגמרא ושלח ושלח ר"ל שפעם שנית נאמר ושלח בפירוש ודרשינן ג"כ ושלח ושלח כמו הראשון אבל לפי' ר"ח בתוס' אתי שפיר יותר שפירש ושלח היה יכול לכתוב וכתב ושלחה ודרשינן ה' יתירה:

דף מא:

בתוס' ד"ה אי אתמר וכו' ומלתא דרב יוסף לא נדע. ר"ל שאם רב יוסף קאי ארישא דמתניתין יקשה דלמא טעמא דמתניתין לא משום מצוה אלא משום איסורא דהא איכא לאוקמי בשאינו מכירה ומלתא דרב יוסף דאמר אף במכירה מ"מ מצוה בו יותר מבשלוחו מנא לן לומר כן דהא לא נדע זה ממתניתין אבל כי קאי אסיפא נשמע מינה שפיר מלתא דרב יוסף דהא בסיפא ליכא למימר משום איסורא אלא משום מצוה:

דף מב.

ד"ה העובד כוכבים כו' עד ואי משום מירוח עובד כוכבים דפוטר וכו'. יש להקשות למה לא תירצו התוס' דסברי שניהם יש קנין ובמירוח הוא דפליגי וי"ל שהתוס' סוברים דהא בהא תליא דמ"ד יש קנין סובר ג"כ דמירוח עובד כוכבים פוטר דהא דיש קנין ילפינן מדכתיב דגנך ולא דגן עובד כוכבים ומדגנך השני ילפינן ולא דיגון עובד כוכבים דהיינו מירוח ולמ"ד דאין קנין אייתור שניהם לדרוש דגנך ולא דיגון עובד כוכבים ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות דיגון עובד כוכבים וא"ת א"כ תקשי הא דדרשינן במנחות אליביה דחד תנא אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות מירוח עובד כוכבים ס"ל דאין קנין ותנא אידך דפליג שם ס"ל מרוח עובד כוכבים פוטר וא"כ ס"ל דיש קנין וא"כ הדרא קושיא לדוכתיה דפליגי אמוראי במאי דפליגי תנאי וי"ל דההוא אוקימתא דמנחות הוא לאותו אמורא דס"ל דאין קנין דמוקי התנא דמחייב תרומת עובד כוכבים משום דס"ל דאין קנין וגם מירוח העובד כוכבים פוטר והאמורא דס"ל דיש קנין הוא סובר דלכ"ע יש קנין והתנא דמחייב תרומת העובד כוכבים איירי בתבואה שגדלה שליש בידי ישראל וגם מירחו ישראל כמו שפירשו התוספות וזהו פלוגתת אמוראים כנ"ל:

דף מג:

בגמ' אמר ר"ל כמחלוקת לגירושין כך מחלוקת לקידושין וכו'. לפי' התוס' דפי' הא דפליגי רבנן ור"י בנערה ה"ה בקטנה צ"ל הא דקאמר כמחלוקת לגיטין כך מחלוקת לקידושין היינו דוקא בנערה שוין קדושין וגיטין אבל בקטנה אינן שוין דקטנה לכו"ע אינה מתקדשת ע"י עצמה כי אם ע"י אביה עיין בהר"ן וכ"כ התוס' בסמוך דקטנה אינה מתקדשת אלא ע"י אביה:

בתוס' ד"ה וכל שאינה יכולה לשמור גיטה וכו' ור"מ פי' דקטנה מתגרשת ע"י אביה וכו'. ולפירושו קשה דהא דקתני וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אין יכולה להתגרש

משמע דאתא ככו"ע אפי' כרבי יהודה וא"כ לפי' התוספות ז"ל דר"ל דאינה מתגרשת ע"י עצמה קאמר ומאי אריא באינה יכולה לשמור את גיטה הא אפי' יכולה לשמור את גיטה אינה מתגרשת ע"י עצמה אלא ע"י אביה לרבי יהודה וי"ל דאיירי בקטנה מן הנשואין אי שאין לה אב המתגרשת ע"י עצמה אפילו לרבי יהודה ביכולה לשמור את גיטה ובאינה יכולה לשמור את גיטה אין מתגרשת ועיין בהר"ן:

דף מו.

בתוס' ד"ה בין היא בין אביה וכו' עד ואתה רוצה לומר דמקודשת מטעם דזכות הוא לו וכו'. פירוש דמן הראוי היה לנו לומר דלא יועיל ריצוי האב כלל דמה מועיל כשנתרצה אחר שקבלה הקדושין בלא ידיעתו ולא אמר לה צאי קבלי קידושייך אלא שאנו חוששין שמא נתרצה האב וזכות הוא לו לפי שכל אדם רוצה להשיא בתו כמו שכתב הר"ן אבל כשבתו מעכבת חוב הוא לו:

בא"ד ומיהו לפי' הקונטרס לא קשה מידי פי' שרש"י ר"ל מאחר שבשעת קבלת הקידושין לא נתרצה האב א"כ עדיין הקידושין תלוין ועומדין ולא יגמרו עדיין עד שיתרצה האב אז יחולו הקידושין על אותה הקבלה שקבלה כבר אבל כשהבת חוזרת קודם שנתרצה האב א"כ נתבטלה אותה הקבלה שהיא אינה רוצה שיהא אותה קבלה לשם קידושין וא"כ כשיתרצה האב אח"כ על מה יחולו הקידושין:

דף מו:

בגמרא יודע ואינו יודע וכו'. ויש להקשות מאחר דמסיק דבהפריש חלתו קמח אין אדם יודע כ"כ כמו במקדש אחותו א"כ למה הוצרך לתרוצי דנפיק מיניה חורבה לישני דל"ק דהא דאמר שמואל מתנה דוקא גבי מקדש אחותו דהדבר ידוע לכל דאין קידושין תופסין בה הלכך אמרינן בודאי גמר ונתן לשם מתנה אבל גבי הפריש חלתו קמח דאין אדם יודע כ"כ והיה סובר דהטעם הוא משום טירחא דכהן והרי הכהן מחל על הטורח וקבל א"כ נתנה לשם חלה ולא לשם מתנה דאם היה יודע שאינה חלה לא היה נותנה לו ולכן כשנודע לו איפכא שאינה חלה ומחויב להפריש חלה אחרת מחויב הכהן להחזירה לו וי"ל דלפי סברת התוס' דפירשו בד"ה דאתמר אפילו למ"ד באחותו מעות חוזרין היינו משום דאדם יודע וכו' אבל היכא דאינו יודע אם יחולו אם לאו שמא נתן לשם מתנה וא"כ סברי התוספות דבאינו יודע שייך טפי לומר דנתן לשם מתנה וא"כ לשמואל דס"ל דאפילו גבי מקדש אחותו דאדם יודע אמרינן דגמר ונתן במתנה כ"ש גבי חלה דאינו

יודע כ"כ הלכך לא היה מצי לשנויי הכי כדאקשינן ולפי סברא זו יתורץ ג"כ שלא הקשה המקשה מאידך ברייתא דקתני גבי תרומה משאינו נקוב על הנקוב תרומה ויחזור ויתרום ואמאי נימא אדם יודע וכו' וגמר ונתן לשם פקדון אי איך הבין המקשה רומיות ברייתות אהדדי דגבי חלתו קמח תני וגזילה הוא ביד כהן וגבי תרומה תני תרומה ויחזור ויתרום אלא צ"ל שהיה סובר דגבי חלה אדם יודע שאין מפריש חלתו קמח ולכך אמרינן גמר ונתן לשם פקדון וגבי תרומה דאין אדם יודע כל כך דהא כשאינו נקוב נוהג אצלו תרומה מדרבנן ולכך אמרינן דגמר ומקני ונתן לשם מתנה כך יתיישב לפי סברת התוס' אך שהסברא הפשוטה היא בהיפוך מסברת התוס' כאשר בארנו בקושיא וגם נראה שיותר פשוט דשאינו נקוב פטור מתרומה מהמפריש חלתו קמח וכמו שאמר במסקנא בתרי מאני ציית בחד מנא לא ציית כך הארכנו בחדושינו בישיבה:

דף מז:

בגמרא נימא כתנאי התקדשי לי בשט"ח וכו'. יש מקשין לישני נמי כאן דבלא שלח במעות אירי ובמלוה ברשות בעלים לחזרה פליגי כדמשני לעיל וי"ל דבשט"ח כ"ע מודי דכיון שקבל הלוה המעות ומסר ליד המלוה השט"ח אינה עוד ברשות המלוה לחזרה ועוד י"ל דלא היה יכול לתרוצי הכי משום דהא אפליגו בזה חדא זימנא בברייתא דשני לעיל:

דף מח.

בגמרא במלוה ע"פ במאי פליגי בדרב הונא וכו' במעמד שלשתן וכו'. יש להקשות לישני ג"כ דבמלוה בשטר פליגי בהכי כמו שהקשו התוס' דלימא נמי במלוה ע"פ פליגי בדשמואל כמו גבי מלוה בשטר ותרוייהו צריכי כמו שכתב הר"ן ואנן נידוק איפכא ויש להביא ראיה מכאן דמלוה בשטר אינה נקנית במעמד שלשתן אלא דוקא בכתיבה ובמסירת השטר ליד המקבל ודו"ק. שם ורבנן מספקא להו אי כרבי מאיר. נראה הא דאיצטריך למימר הכי ולא אמר דרבנן כר"מ ס"ל ולא אתי לאפלוגי אלא בשמין הנייר י"ל משום דלא גריס בדברי רבנן ואם לאו דמשמע דלא פליגי אלא בשמין וביש בו שוה פרוטה אבל באין בו לא אירי מידי אבל אי הוה גריס ואם לאו הוה משמע דבשמין וביש בו שוה פרוטה פליגי רבנן אר"מ ובאין בו פליגי אר"א ודו"ק או שר"ל שיכול להיות דרבנן מספקא להו וכו' ונפקא מינה להצריכה גט מספק:

דף מח:

אלא אמר רבא אני וארי שבחבורה וכו' כגון שאמרה היא וכו'. יש לדקדק והכל טעמא מאי למה נקיט מתני' האי לישנא דשייך גבי שליח האשה לקבלה ולמה לא השמיענו התנא דין זה גבי האיש כשאמר לשלוחו הלויני דינר של כסף וכו' כדלעיל וי"ל דלפי האמת גבי האיש כשאמר לשלוחו הלויני דינר של כסף וקדש לי בו אשה פלונית והלך והלוה של זהב אפילו ר"ש מודה דאינה מקודשת ולא שייך הכא מראה מקום הוא לו ואין שליח בזאת להוציא של זהב שלא ברשותו וק"ל נ"ל:

בתוס' ד"ה איכא דניחא ליה וכו' עד לא פליג ר"ש. נ"ל להגיה לא פליגי אר"ש ור"ל דלא פליגי רבנן דאפילו הטעה לשבח אינה מקודשת אלא בכה"ג דאמר התקדשי לי בדינר כסף וכו' דאע"ג דכ"ע ידעי דדינר של זהב טפי מעלי איכא למימר שמא היא צריכה לדינר של כסף להשלים תכשיט והיינו דאמר בגמרא איכא דניחא ליה בכספא אבל בשבח ממון ר"ל כגון שאמר לה התקדשי לי בדינר אחד כסף או של זהב ונמצאו שנים או כדומה אפילו רבנן מודים דבהטעה לשבח כזה מקודשת ולא פליגי אר"ש דע"ז לא שייך לומר איכא דניחא ליה וק"ל:

דף נ.

בתוס' ר"ה היה לו לומר מזיד הייתי וכו' והר"ם פי' וכו'. ר"ל שלפי דעת הראשונים דלא קאמר גמרא אלא דמזיד הייתי הוי טעם מקובל יותר משאמר בלבי היה כך אבל אין הכי נמי אם אומר בעלמא מזיד הייתי אינו נאמן אבל הר"ם פי' ודאי אם אמר מזיד הייתי מאמינים לו ויש להקשות דהכא מסיק דלא אמרינן הוי ליה למימר מזיד הייתי מטעם דלא עביד אינש דמשוי נפשיה רשיעא ושם בפרק קמא דמציעא חכמים פוטרים מטעם דאם ירצה לומר מזיד הייתי וי"ל דדוקא כאן שיש לו טעם אחר שיכול לומר בלבי היה כך וכך מסיק גמרא דלא אמרינן היה לו לומד מזיד הייתי משום דלא עביד אינש דמשוי נפשיה וכו' ר"ל ורוצה יותר לטעון בלבי היה כך אבל לשם שאין לו שום טעם אלא שמכחיש העדים ואמר לא אכלתי אם באת לחייבו אם ירצה יכול לומר שמה שאמר לא אכלתי ר"ל שלא אכלתי בשוגג אלא במזיד ולא מטעם מגו דהא הוי מגו במקום עדים וע"ש בתוס' אבל מ"מ צריך ליתן טעם לפי' הר"ם דהכל טעמא מאי דמ"ט פוטרים אותו כשאומד מזיד הייתי ולא אמרינן דמשקר ולאפטורי נפשיה מקרבן קאתי כדאמר הכא כשאומר בלבי היה כך וצ"ל שאף לפי' הר"ם טעם בלבי היה כך הוא גרוע יותר ודו"ק אבל יש מתרצים דלהכי אנו מאמינים לו כשאמר מזיד הייתי דשמא האמת אתו

וא"כ הוא מביא חולין לעזרה כמו שכתבו התוס' שם בפ"ק דמציעא ע"ש וזה אינו דא"כ ה"נ כשאומר בלבי היה כך והשליח לא עשה שליחותו נאמין לו משום דשמא האמת אתו ונמצא מביא חולין לעזרה וא"כ מאי מקשה בגמרא ודלמא שאני התם דלמפטר נפשיה מקרבן קאתי הא אם איתא דדברים שבלב הוי דברים הוי לן להאמינו מטעם שלא יביא חולין לעזרה. ומ"ש התוס' טעם חולין לעזרה בפ"ק דמציעא על ענין אחר כתבו זה וע"ש ודו"ק:

דף נ:

ד"ה חוששין וכו' לכך נראה לפרש וכו' חיישינן שמא קדשה כבר וכו'. ולפי זה צריכין אנו לפרש נמי משנתנו כן במה שאמרה אע"פ ששלח לה סבלונות לאחר מכאן ר"ל ויש לחוש שמא קדשה קודם הסבלונות קדושין גמורים זולת הראשונים שהיו פחות מש"פ אפ"ה אינה מקודשת שמחמת קדושין הראשונים שלה ולא קדשה קדושין אחרים זולתן וכן צ"ל גבי קטן שקידש וכן הא דקאמר בגמרא אבל פחות מש"פ וכו' וכי קא משדר אדעתא דקדושין קא משדר ר"ל שקודם הסבלונות קדשה כבר קדושין גמורין זולת הראשונים שהיו פחות משויין וע"ש באשר"י ובר"ן:

דף נא.

בגמרא קני את וחמור. פי' משל הוא על המקנה דבר לאדם הנולד ולעובר שבמעי אמו ביחד שהעובר דומה לחמור שאין בו כח לקנות:

דף נב.

בתוס' ד"ה והלכתא וכו' משום דלא יעשה כן במקומינו וכו'. והא דאמר לעיל ואינו יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות וכו' כשיש לו ב' כתות בנות מב' נשים שאני כמו שכתב הרא"ש ז"ל אבל יש להקשות ממה דקאמר כולן אסורות חוץ מקטנה שבקטנות משמע אבל אמצעית שבקטנות אסורה ואמאי לא אמרינן דודאי לא קדשה לפני הגדולה שבכת זו משום דלא יעשה כן במקומנו ועיין לקמן (דף ס"ד) דאיתא בהדיא בגמרא דמיירי דאין כאן אמצעית בקטנות דלא כדש"י דלעיל אבל מ"מ מקטנה שבגדולות קשה לר"ת וק"ל:

ד"ה והוא לא אמר הכי עד והשתא ניחא שפיר דמתמה גמ' ממלתיה דר' יוחנן עד סוף הדיבור והשתא מייתי שפיר ממלתיה דר"י. העולם מפרשין דעת התוס' דר"ל דלפי תירוץ

הראשון שתרצו דר"י לא בא אלא לאשמועינן דהנגזל אינו יכול להקדישו אבל בגזלן ליכא חידוש מאי מתמה הגמרא לעיל והוא לא אמר הכי והא"ר יוחנן וכו' ה"ל למפרך והא מתני' היא אבל אין הלשון מתיישב שאין שייך לומר והשתא ניחא שפיר מאחר שלא הוזכר קושיא זו מקודם זה וגם בסוף הדיבור שאמרו והשתא מייתי שפיר ממלתיה דר"י אינו מיושב ונראה לומר דהשתא באין התוס' לתרץ גם הקושיא ראשונה שהקשו בתחלת הדיבור תימה מאי מתמה גמרא דלמא לא אמר ר' יוחנן אלא בגזל דאחרים וכו' ס"ל להתוס' השתא דהמקשה שהקשה לעיל והוא לא אמר הכי ס"ל דהא דהיה מתמה ר' יוחנן ואמר מי אמר רב בודאי לא היתה תמיהתו על מה שאמר רב ואפי' בגזל דידה דאינו תמיהה כ"כ שאם סבר ר"י דבגזל דאחרים אינה מקודשת אינה תמיה אם סבר רב דאפילו בגזל דידה אינה מקודשת ולא אמרינן מדקבלה אחילתה אלא ודאי עיקר תמיהתו היה על עיקר הדין שאמר רב דקדשה בגזל אינה מקודשת על זה היה מתמיה שלא יהיו קדושין לחומרא להצריכה גט לכך פריך והוא לא אמר הכי והא איהו דאמר אינו יכול להקדיש וכו' ואפי' איסורא דרבנן ליכא נ"ל וק"ל:

דף נד.

בגמרא ת"ש מועלין בחדתין וכו'. מקשין העולם והלא ברייתא זו לר' יוחנן נמי תקשה דהא לר' יוחנן סבר ר"מ דאין מועלין בשוגג ואין מעילה בחקדשות אלא באוכל אוכלין הקדש כדפרישית לעיל והכא קאמר דמועלין אף בעתיקין התוס' מקשין קושיא זו לקמן בדף זה ע"ב ד"ה לא אמרו אלא לענין אכילה וכו':

דף נה.

בתוספות ד"ה קדשים קלים כו' אלא צריך להמתין עד שימומם וכו'. ולפי זה החילוק שבין ר' יאשיה ובין ר' יוחנן הוא זה שלר' יאשיה מייתי ב' בהמות או ב' דמים ומתנה ומקריבן אפי' עדיין בהמת הספק היא בתמימות אבל מ"מ גם עם בהמת הספק ימתין עד שימומם דשמא בכור ומעשר היא ולר' יוחנן אינו מתנה ומקריב עתה כלום אלא עם כל וכל ימתין עד שימומם ואז יתנה מה שיתנה:

דף נו.

ד"ה ואם לקח בשוגג וכו' עד וא"ת מה קנס הוא למוכר וכו'. ר"ל מדפרש"י כופין את המוכר להחזיר לו הדמים וכו' משמע דלא ניחא ליה למוכר למעבר הכי אדרבה ריוח הוא לו וכו':

בא"ד שהמוכר בפנינו עי' לקמן בדף זה ד"ה מתקיף וכו':

ד"ה במזיד תעלה וכו' והא דנקט לעיל מתחללין במלתיה וכו'. פי' באותה ברייתא דלולב הגזול שהביא לעיל בד"ה אין לוקחין וכו':

דף נז.

בגמרא איתיביה ר"י לר"ל כל צפור טהורה וכו'. פי' כך מקשה המקשה דאם איתא דילפינן צפורי מצורע מעגלה ערופה דאפילו מחיים אסירי ל"ל להאי תנא למילף מאשר לא תאכלו לאסור השחוטה דמשמע דהיינו לאחר שחיטה וצ"ל דר"י לא ידע ברייתא דתנא רבי רבי ישמעאל דתני נאמר מכשיר ומכפר וכו' וכן משמע לקמן דמתרץ תנאי היא ומשני מה"ד וכו' ואע"ג דאיסורא דלאחר מיתה נמי מצינן למילף מעגלה ערופה דהא איסורא כתיב בה לכל הפחות לאחר עריפה כמ"ש התוס' בסמוך ד"ה תנאי היא מ"מ הצפור השחוטה הואיל והיא דמיא קצת לקדשים מאחר שהיא נשחטה הוה מדמינן לה לקדשים נ"ל:

בתוס' ד"ה וזה אשר לא תאכלו וכו' עד וא"ת להך תנא וכו'. פי' לר"י דס"ל הא דתנא דרבי ישמעאל לעיל:

ד"ה תנאי היא וכו' וי"ל דמעיקרא צריך למילף וכו'. והשתא צ"ל דלא ס"ל להתוס' תירוצא קמא שתירצו לעיל בד"ה כפרה כתיב בהו וכו':

בא"ד ואח"כ ילפינן צפור השחוטה דנאסרה מחיים וכו' מעגלה ערופה. מקשין העולם ל"ל למילף צפור השחוטה דנאסרה מחיים מעגלה ערופה לילף מצפור המשולחת דנאסרה מחיים דהוה איסורא דשייך בה כמ"ש התוספות בסמוך דהא בעגלה ערופה משם ילפינן ונ"ל הא דכתבו התוס' לעיל מזה דילפינן צפורי מצורע מעגלה ערופה מה עגלה ערופה אסורה לכל הפחות וכו' אף צפור המשולחת וכו' ילפינן הא אתי מכה צפור השחוטה וה"ק כמו שמצינו בע"ע דנאסרה לאחר עריפה לב"ה כמו כן גבי ציפורי מצורע לאחר שחיטה דהיינו משחיטה ואילך אסורה אף המשולחת עד שעת שילוח כמו שכתבו התוס' לעיל ד"ה משעת שחיטה דמשולחת בעצמה אין לה שום שייכות לע"ע דנילף מינה וכן לא שייך לומר דנילף ציפור השחוטה מהמשולחת דנאסרה בחיים

דהא איסורא דמחיים דמשולחת אינו בא אלא מצד איסור דלאחר שחיטה וק"ל ולכך צריך למילף מע"ע דנאסרה אף מחיים נ"ל:

דף נז:

בגמרא אי מה שלי בשלך ענוש כרת נ"ל דכל זה מדברי התנא ר"מ ואיכא למפרך הא הוא קושית הגמרא ונ"ל דלפי המסקנא גם ר' מאיר אשנוייא דבסמוך ושחט ושחטו אותו וכו' סמך במה שאמר אמרה תורה שחוט שלי בשלי וכו' דהיכי שייך דלא הרגיש דאיכא למפרך פירכא דפרכינן:

שם ושחטו ושחט אותו וכו' נ"ל דברייתא היא:

בתוס' ד"ה מה שלי בשלך וכו' והקשה הר"ם וכו'. פי' קושייתו כך הוא והאיך מצי למילף מה שלי בשלך אסור וכו' אדדבה נילף מיניה שריותא ונאמר מה שלי בשלך דהיינו קדשים בחוץ אותה שחיטה מוציאו מידי מעילה אע"ג שאין נזרק דהא לא גרע מקדשים שמתו שיצאו מידי מעילה וכמו כן נאמר בשלך בשלי דהיינו כששוחט חולין בעזרה אותה שחיטה מוציאה מידי האיסור שהיה בה קודם זה דהיינו איסור אבר מן החי ולשתרי אפילו באכילה וכ"ש בהנאה ועיין בריש מעילה דמשמע שם דשוחט קדשים שלא במקומם כמו דחנקינהו דמי ואין בהן מעילה אבל מ"מ נ"ל דאסירי ליהנות מהם דאיסורא דהקדש לא פקע מינייהו אלא שאין בהן מעילה כן נ"ל:

דף נט:

תוס' ד"ה לא קדשה עצמה וכו' נראה לפרש בלא אמירה לשליח וכו'. פי' שחזרה דוקא שלא בפני השליח והשליח לא ידע מזה דבר והלך השליח וקבל קידושין וע"ז קאמר ר"ל דאינה יכולה לחזור ואין חזרתה חזרה אבל אם מתחלה אמרה לשליח צא וקבל קידושי ואח"כ קודם שקיבל השליח הקידושין חזרה בה ואמרה להשליח אין רצוני שתקדשני והשליח לא השגיח בדבריה וקיבל הקידושין פשיטא דאינה מקודשת לאפוקי מפרש"י שפירש וחזרה בה בין בפני השליח בין שלא בפניו:

דף סב.

ד"ה אין תורמין וכו' עד וליתא דהא אמר בעלמא מעשר ראשון שהקדימו בשבלים וכו' דמשמע דמהני. פי' דאם איתא דהטעם הוי דאין תורמין מן התלוש על המחובר משום דמחובר פטור מטעם רננך א"כ ילפותא דדגנך עביד ליה דאפילו בדיעבד לא מהני כדקתני הכא ואם תרם אין תרומתו תרומה ואפי' לאחר תלישה קודם שנתמרח וא"כ

גבי מעשר נמי דינא הכי דהא גבי מעשר נמי כתיב דגנך ובעלמא אמרינן מעשר ראשון שהקדימו לוי בשבלים קודם שנתמרח ונעשה דגן מהני דאל"כ למה יהא הלוי פטור מן התרומה כשימרחנו אח"כ הא אותה קדימה שקידם ולקח המעשר אינה כלום וק"ל וכן מצאתי שהקושיא היא מכח מעשר כמדומה לי בחי' ריטב"א:

דף סג.

בתוס' דבור המתחיל ה"נ וכו' ול"נ איני עושה כיון דמשועבדת לבעלה כו' נ"ל דהאי כיון אינו נתינת טעם על מה דל"ג איני עושה דהא אפילו גרסינן מה שאני עושה נמי תקשה והא משועבדת לבעלה ולא מצי למיסר בקונם והיינו פלוגתייהו דת"ק ור"ע וס"ל לר"ע דצריך להפר משום העדפה וא"כ גבי שאיני עושה נמי נימא הכי אלא האי כיון דמשועברת לבעלה וכו' הוי נתינת טעם וקאי אמלתיה דת"ק דס"ל קונם שאני עושה לפיך אין צריך להפר ונותן טעם לדבריו דס"ל בן מטעם דכיון דמשועברת לבעלה לא מצית למיסר בקונם והא דל"נ שאיני עושה לא מטעם זה אלא מטעמא אחרינא משום דאיני עושה הוי דבר שאין בו ממש ועיין בכתובות דף נ"ט בריש הדף בתוס' ותמצא שכוונת התוס' כאן כמו שפירשתי אף שלא כתבו שם כן וע"ש:

דף סג:

ד"ה בני זה בן י"ג וכו' עד (בדף שאח"ז) דאותו זמן היו לו שנים או סימנים וכו'. נ"ל דאינו מיושב דהא שנים בלא סימנים לכ"ע לא הוי כלום ובאשר"י איתא שנים וגם סימנים ע"ש ונ"ל הא דנקט שנים או סימנים היינו לענין נדרים דסגי בשנים וק"ל:

דף סה.

ד"ה ואם נתן גט וכו' עד מאי מבקשים שייך למימר הכא. פירוש והיאך יכול לומר לא קדשתי הא מספר כתובה נלמד דכיון דכתב לה כתובה א"כ בודאי קדשה ועיין בר"ן. :

דף סה:

ד"ה לא אברו סהדי אלא לשקרא כו' מכאן אמר ר"ת דא"צ עדות לקנין ונ"ל דה"ה אם העדים פסולין כיון דהנתבע מודה שקיבל קנין אלא שטוען שהעדים פסולים חייב דהא לקנין א"צ עדים בשמודה דלא אברו סהדי וכו' וכן עשיתי מעשה על ענין כזה וכן בתשובת הרא"ש כלל ס"ו סימן י"ח:

סליק מהר"ם מלובלין ממסכת קידושין :